

Talousarvion 2023 laadintaohje

KH 16.08.2022 § 122
117/02.02.00/2022

Valmistelija

Talous- ja hallintojohtaja Vesa Ellonen p. 040 626 7070

Tarkoitus, sääntely ja toimivalta

Kunnan ja kuntakonsernin talousarvion ja taloussuunnitelmien valmistelua ohjataan talousarvion laadintaohjeella.

Talousarvion laadinnasta on annettu määräyksiä kunnan hallintosäännössä (62 § - 66 §). Hallintosäännön mukaisesti valmistellut talousarvion 2022 sekä taloussuunnitelman 2023 - 2024 laadintaohjeet ovat liitteenä.

Talousarvion laadintaohjeesta päättää kunnanhallitus. Myöhemmin talousarviosta ja taloussuunnitelmasta päättää valtuusto hallituksen esityksen pohjalta.

Strategia

Kuntastrategian 2023 – 2030 valmistelu on loppusuoralla. Ohjeessa on huomioitu voimassa oleva kuntastrategia ja ennakoitu valmisteilla olevaa strategiaa.

Toiminta

Tärkein toiminnallinen muutos on sotepalveluiden järjestämisvastuun siirtyminen kunnilta vuoden 2023 alusta käynnistyville hyvinvointialueille. Pääasiassa muutos koskee kunnan Varkauden kaupungilta ja Essotelta hankkimia palveluita, mutta myös omaa toimintaa valmistellaan siirtyväksi terveysaseman puhtaanapitopalveluista ja työllisyyspalveluista (aikuisten työpajatoiminta).

Kunnille siirtyy valtiolta työllisyyspalveluiden järjestäminen vuodesta 2024 lukien, johon liittyvää valmistelutyötä tehdään vuoden 2023 aikana. Ukrainalaisten suojelutarpeessa olevien henkilöiden auttamiseksi, maahanmuuttajien kotouttamiseksi ja työllisyyspalveluiden järjestämiseksi kuntaan rekrytoitiin maahanmuutto- ja työllisyyskoordinaattori. Kyseisen palvelun kehittäminen yhdessä lukion kansainvälisen opiskelun kanssa on yksi suunnitelmakauden painopisteistä.

Kirjastotoimen osalta Joroinen, Juva ja Rantasalmi yhteistyö päättyy Rantasalmenkin irtaantuessa Toenperän kirjastosta vuoden 2022 päätteeksi. Kirjastoauton palvelut toteutetaan kuitenkin sopimusperusteisesti kuten aikaisemminkin.

Kunnan arkiston digitointia suunnitellaan parhaillaan käynnistettäväksi. Mikäli hanke osoittautuu realistiseksi ja kunnan taloudellinen asema sen muutoin mahdollistaa, käynnistetään valmistelu kunnantalon ja sitä hallinnoivan Kiinteistö Oy:n purkamiseksi.

Elinkeinotoimessa valmistellaan yhdessä Pohjois-Savon maakuntaliiton ja Navitaksen kanssa merkittäviä kehityshankkeita.

Investointiohjelmaa ei ole vielä käsitelty. Mahdollisia kohteita ovat muun ohella energiatehokkuutta ja vesivarmuutta parantavat investoinnit.

Talous

Tulot

- Kunnan toiminnan tuottojen arvioidaan säilyvän noin edellisen vuoden tasolla, trendinomainen kasvu olisi siten + 1 %
- Kuntaliiton 4/2022 veroennustekehikon perusteella kunnan verotulot olisivat hienoisesti laskevat suunnittelukaudella. Keskeisimmät perusteet arviolle ovat veronmaksajien väheneminen ja eläköityminen. Talousarviovuonna 2023 verotulot olisivat noin 9.8 miljoonaa euroa, suunnitelmavuonna 2024 hieman yli ja vuonna 2025 hieman alle 9.4 miljoonaa euroa. Verotulojen arvioidaan vähenevä siten noin puoleen kuluvaan vuoteen verrattuna (TA 2022: 18 452 000 €). Vähennys johtuu verotulojen siirrosta hyvinvointialueelle.
- Veroennustekehikossa ei ole huomioitu Ukrainan sodan aiheuttamaa kansainvälisen taloustilanteen heikentymistä, joka aiheuttaa riskin verotulojen ennakoitua suuremmasta vähenemisestä.
- Kuntaliiton julkaiseman ns. uuden kunnan valtionosuuslaskurin (4/2022) avulla laskettuna kunnan valtionosuudet tulevat väheneämään vuonna 2023 vuoden 2022 noin 13.7 milj. euron tasosta noin 2.3 milj. euron tasolle. Muutos johtuu soteuudistuksesta, jolloin myös niitä vastaavien kulujen on määrä siirtyä Pohjois-Savon hyvinvointialueen vastattaviksi.
- Valtionosuuden määrä tulee vielä tarkentumaan talousarvion valmistelun aikana. Suunnitelmavuosien 2024 ja 2025 osalta ei ole käytettävissä riittävää tietoa valtionosuuksista. Ne on arvioitu aikaisempien tietojen perusteella varovaisesti 1.5 milj. euron tasolle.

Menot

- Palkkakustannusten kasvuun varataan 3 % kaikkina suunnitelmavuosina.
- Palkkakustannusten yleiskorotukset eivät ole ehdollisen työehtosopimuksen ja 5-vuotiseksi suunnitellun palkkaohjelman vuoksi vielä lukossa.
- Muiden kustannusten kasvuun varataan arvioidun inflaation vuoksi 4 % talousarviovuonna 2023 ja 2 % suunnitelmavuosina 2024 ja 2025.
- Tilastokeskuksen mukaan inflaatio Suomessa oli 7 % toukokuussa 2022. Lähihistoriassa inflaatio on poikkeuksellisen korkea ja se johtuu maailmantalouden tilanteesta, johon muun ohella vaikuttaa Ukrainan sota.
- Essoten purkaantumiseen hyvinvointialueen aloittaessa ja Joroisten siirtymiseen osaksi Pohjois-Savon hyvinvointialuetta voi liittyä ennakoimattomia ja määrältään merkittäviä menoja, koska kuntayhtymän jäsenkunnat ovat lakisääteisessä vastuussa kuntayhtymän toiminnan aikana syntyneistä kustannuksista.

Talouden tasapainotusohjelma II

- Kunnassa ja kuntakonsernissa on käynnissä talouden tasapainotusohjelma II (2021 – 2024)
- Ohjelmien mukaiset toimenpiteet on sisällytetty talousarvion laadintaohjeeseen

Investoinnit

- Vuosina 2022 – 2023 on käynnissä kuluvalle talousarviovuodelle 2022 painottuva vesitornin peruskorjaus, joka nostaa kunnan investointiohjelman kokonaisraamia vuonna 2022

- Suunnittelukaudelle 2023 – 2025 raami ehdotetaan asetettavaksi 0.7 miljoonan euron tasolle kunnan ja vesilaitoksen investointien osalta. Konsernissa investoinnit suunnitellaan erikseen
- Hyvinvointialueen perustaminen (tulorahoituksen merkittävä väheneminen) vaikuttaa investointiohjelman raamiin käytettävissä olevia määrärahoja vähentävästi

Verot

- Talousarvion laadintaohje on valmisteltu siitä lähtökohdasta, että kunnallisveroja ei korotettaisi. Tuloveroja ei soteuudistuksen täytäntöönpanon vuoksi saa korottaa talousarviovuonna 2023. Veroja on mahdollista tarkastella ainoastaan kiinteistöveron osalta. Veroprosenteista päätettäisiin kuitenkin erikseen.

Suunniteltu tulos ja rahoitus

Suunnitelmakaudella sekä kunnan tuloihin että menoihin kohdentuu erityistä epävarmuutta hyvinvointialueiden aloittaessa toimintansa ja Ukrainan sodan ja vielä osin myös koronaviruksen taloudellisten seurausten ollessa edelleen vaikeasti ennakoitavissa. Erityisesti yleisen inflaation ja mahdollisen palkkainflaation vaikutuksia on vielä vaikea ennustaa. Soteuudistuksen vuoksi kunnan taloudellinen liikkumavara kutistuu merkittävästi, mutta toisaalta toiminta ja talous ovat aikaisempaa enemmän oman päätösvallan piirissä.

Rahoituksen osalta kunnan lisävelkaantumista tulisi välttää. Nettovelkaantuminen on saatu edeltävinä tilikausina taittumaan ja tätä trendiä olisi syytä jatkaa, etenkin kun Euroopan keskuspankki on inflaation torjumiseksi korottamassa suunnitelmallisesti lainojen korkoja. Rahoitusasemaan vaikuttavat merkittävimmin investointiohjelman raami ja palkkakustannusten kehitys.

Laadintaohjeen mukainen talousarvio olisi kuntakonsernissa muun muassa edellä mainituin varauksin alustavien laskelmien perusteella hieman ylijäämäinen. Kun erityisesti valtionosuudet arvioidaan tietojen puuttuessa suunnitelmavuosille varovaisesti (TS2024 ja TS2025:1.5 milj. €, TA2023: 2.3 milj. €), voisi kunnan talous painua alijäämäiseksi vuonna 2025. Nyt talousarvion laadintaohjeen valmistelemisen hetkellä kunnan talous olisi kuitenkin tasapainossa suunnitelmakaudella 2023 – 2025.

Esittelijä	Kunnanjohtaja Jaakko Kuronen
Päätösehdotus	Kunnanhallitus päättää hyväksyä liitteenä olevan talousarvion laadintaohjeen ja antaa sen toimialoille täytäntöönpantavaksi.
Päätös	Kunnanhallitus hyväksyi kunnanjohtajan päätösehdotuksen.
